

NYA Mäktaren

VOLYM XXXIII

Teologisk bilaga till Kyrka och Folk nr 19/2012

Reflektioner om Livets Ord vid årsskiftet 2011/2012

Av Torbjörn Swartling

Artikelförfattaren är läkare och tidigare aktiv i Livets Ord

För den som något följt Livets Ords utveckling står det klart att man de senaste åren i betydande grad närmat sig kristenhetens huvudfåra. Det tillräknade i evangelium har fått en tydligare plats vilket märkts inte minst i en evangelisk undervisning om nattvarden. Ulf Ekman har också på sin blogg flera gånger gett uttryck för att kristna inte kan förvänta sig ett liv utan lidande och sjukdom – vilket är glädjande mot bakgrund av den härlighetsteologi som tidigare starkt präglat församlingen – samtidigt uttryckte han sig mycket positivt om Benny Hinns obibliska undervisning om helande i samband med hans besök i Uppsala för två år sedan.

Torbjörn Swartling, aktiv i trosrörelsen under 80-talet och elev vid Livets ords bibelskola i Uppsala 1984-85, skriver i denna artikel att han var en av dem som leddes ”bort från Kristus till egenrättfärdighet och gärningslära” på grund av Kenneth E. Hagins trosundervisning som utgjorde grunden för församlingens undervisning särskilt den första tiden. Vid årsskiftet studerade han församlingens hemsida för att se om man gjort upp med den främmande läran som man fört in i svensk kristenhet eller om behållit den tillsammans med de nya influenserna.

Det som drev inspirationen i den tidiga fasen av Livets Ord var upptäckten av Kenneth E. Hagins förkunnelse om den kristna människans möjligheter, tillgångar och krafter. Den upptäckten ledde till stor entusiasm, frimodighet och handlingskraft. Människosynen är delvis bibliskt förankrad. Bibeln talar om den kristna människans förvandling, tillgångar och krafter. Hagins undervisning integrerar också en klassiskt kristen förtröstan på Gud tillsam-

mans med betoningen av den kristna människans förmågor. Förkunnelsen balanserar på en ödesdiger knivsudd mellan frimodig förtröstan på en allsmäktig Gud och en bedräglig förtröstan på sig själv och sina egna resurser som kristen.

Den som tar Hagins lära på allvar slutar be till Gud om hjälp mot Satan. Hon börjar ta saken i egna händer och agerar utifrån kraften i sin egen ande med de vapen hon lärt sig att använda. Hon affirmerar på samma sätt som man lär sig inom New Age

och annan magi (uttalar att något är på ett visst sätt och betvingar på så sätt verkligheten att anpassa sig). I stället för att be Gud om hjälp, befäller hon själv Satan. Hon litar på sin auktoritet som de facto rättfärdig i sin innersta identitet, som hon kallar sin ande. Den egna synden vill hon inte längre bekänna inför Gud. Istället dövar hon sitt samvete genom att bekänna att hon är rättfärdig. På så sätt förhärdar hon sitt samvete och lyckas så småningom intala sig själv att allt står väl till.

Det är inte svårt att tippa över från förtröstan på Gud till förtröstan på sig själv även om förkunnelsen man tar del av ständigt talar emot det. Desto lättare sker en sådan övertippning i en miljö där man i enlighet med Hagin betonar det goda som finns inom den kristna människan. Har man väl tippat över på fel sida, leder fortsättningen till egenrättfärdighet, lagiskhet och antingen självbedrägeri eller förtvivlan.

Egenrättfärdighet, lagiskhet och självbedrägeri kan leda till betydande entusiasm och handlingskraft. Stora rörelser kan bildas med detta som drivkraft. Även om drivkraften i huvudsak inte leder till frälsning och trons vila, kan människor av Guds nåd finna uppriktig tro och sann frälsning genom aktiviteterna. De bevaras av någon anledning från att balansera över knivsudden.

En del förtvivlar i uppriktighet över sin egen otillräcklighet och synd. De förmår inte att se bort från sig själva till den ende som i slutändan går att förtrösta på, Jesus Kristus. Eftersom de har lärt sig att deras eget innersta centrum är fyllt av rättfärdighet och frid en gång för alla sedan den första bekännelsen av Jesus som herre, förlorar de övertygelsen om att de tillhör Guds barn. De har försökt bekänna sig till en egen rättfärdighet genom att upprepat tala ut modifierade bibelverser som mantran, utan att se någon förändring i sitt inre.

Den goda känsla de ibland upplevt i samband med lovsång och bön, försöker de uppehålla utan att förstå att det rört sig om just känslor som inte har något samband med tro. Den berusning de ibland känt i samband med att de fallit till marken i samband med bön eller handpåläggning, har de misstolkat som den Helige Andes närvaro och försökt kopiera gång på gång. Detta kan ha drivit dem vidare till ockulta upplevelser av en andevärld som obarmhärtigt låter dem fortsätta utan att upptäcka äkta tro och frälsning. Onda andar har kastats ur dem vid förbön och de har själva försökt motstå den onde i egen kraft. Till slut har de givit upp.

I det läget finns det möjlighet att ge upp den egna lagiska och missriktade religiositeten och åter överlämna sig till Jesus Kristus och börja lita på att det han gjort räcker, oavsett hur det känns och upplevs eller faktiskt står till i den kristnes inre. Betoning och tillit flyttas från den kristne till Gud själv. Det handlar om två olika religioner. Den ena leder till att det egna växer till och den andra förblir i förtröstan på någon annan utanför, Jesus Kristus. Båda kan börja på samma sätt, genom omvändelse och tro på Kristus.

De två läroarna utgår från någon helt utanför respektive något inne i en själv som man börjar bygga på. Den ena läran räknar enbart med Kristi rättfärdighet medan den andra visserligen också räknar med Kristi rättfärdighet, men överför den till den kristne och därefter fortsätter basen för det kristna livet inom den kristne själv.

Detta är två diametralt olika världsåskådningar, två olika religioner. Den ena litar enbart på någon utanför som har kraft att frälsa och som kan rättfärdiggöra. Den andra har en liknande utgångspunkt, men överför betoningen till den kristnes

inre, där olika sätt används för att bygga vidare på en grund som i slutändan inte visar sig hålla.

För att komplicera det hela, kan man uppleva alltsammans både inom och utanför den rörelse som präglas av Hagins undervisning. Det finns tillräckligt mycket förkunnelse av evangelium om tron på Kristus och dessutom läses tillräckligt mycket Bibel inom rörelsen, för att möjliggöra upptäckt av evangelium. Samtidigt finns det många hinder för detta och många har vittnat om nödvändigheten att helt komma bort från den miljön för att börja om med en fräsch start i tron på evangelium.

Handlingskraften fortsätter hos de som till synes lyckas balansera Hagins förkunnelse i sina liv. De vill inte höra talas om några som misslyckats, eftersom det kan äventyra deras egen entusiasm. I vilket fall som helst fortsätter de att förkunna en variant av den lära som för många ärliga kristna leder till fördärv och förtvivlan. De som mår väl av Hagins lära kanske inte alltid tar konsekvenserna av den fullt ut.

Livets Ord har genomgått förändringar sedan den första fasen under åttiotalet. En avgörande fråga är om man har lämnat den förkunnelse som drev verksamheten under den första perioden eller om man har integrerat den med den nya inriktningen. Den första periodens förkunnelse dominerades av Kenneth Hagins trosundervisning. Mot slutet av åttiotalet avvek Livets Ord från Hagins undervisning när det gällde andeutdrivning genom ett par av Hagins efterföljare, Sam och Jane Whaley.

Under senare tid har Livets Ord även närmast sig kristna riktningar som inte kännetecknas av vare sig Hagins eller Whaleys förkunnelse. Det är uppenbart att man tagit intryck av andra riktningar än de man strikt höll sig till under det första decenniet. Det som är avgörande är om man har genomskådat Hagins och Whaleys läror och tagit ett avstamp, eller om man behåller delar av de ursprungliga läroarna och integrerar dem in i de nya constellationerna.

Under en utfrågning i Elimkyrkan i Stockholm i november 2011, framstod Ulf Ekman nuvarande ståndpunkter okontroversiella från en evangeliskt biblisk ståndpunkt. Utfrågningen av Ulf Ekman och Åke Bonnier, gjord av Stefan Swärd i Elimkyrkan i Stockholm 20111110 finns på Swärds hemsida. Det Ulf Ekman sa var teoretiskt i stort sett korrekt enligt evangelisk tro, och gentemot Bonnier framstod han som en försvarare av evangelium. Ändå gjorde han mig inte övertygad, mest pga det som inte sas. Tillfrågad om det var något han ångrar i uppstarten av LO, svarade han att det han ångrar är att han var alltför öppen gentemot press och övrig kristenhet. Det är vad han önskar att han gjort annorlunda, alltså att inte avslöja så mycket. Annars poängterade han att han var glad för det stora antalet elever som genomgått utbildningen på någon av de bibelskolor som startats utifrån LO. Det framkommer ingen ånger, sorg eller bävan med anledning av att en främmande lära förts in i svensk kristenhet. Det saknas tecken på medvetenhet om vad den främmande läran innebär för den som till fullo tar den till sig. <http://www.stefansward.se/2011/11/10/foelj-kvallens-utfragning-ekman-bonnier-direkt-i-webb-tv/> 20120104

Med syfte att försöka förstå dessa frågor har jag gått igenom Livets Ords hemsida i kring årsskiftet 11/12. Delar av två artiklar om trosundervisning i tidningen Keryx ger också vägledning. *Har ni förändrats? Ja, visst förändras en församling med*

åren, det vore ju konstigt annars. Men då det gäller läran och inriktningen är den precis densamma nu som när vi startade. <http://www.livetsord.se/default.aspx?idStructure=647111229> "Utrusta Guds folk med hans trosord, visa dem vilka andliga vapen de har; lär dem att använda dem och sänd ut dem i segerrik strid för Herren". Med de orden som vision och ledstjärna grundade Ulf Ekman Livets Ords arbete, och Livets Ord Bibelcenter, år 1983. Den här visionen har legat som grund för bibelskolan sedan dess. <http://lobc.se/amnen/111220>

Trosundervisningen går ut på att uppmuntra troende till att se fullheten av vad som faktiskt har blivit dem givet i Kristus Jesus, vilket pris Gud betalade för detta, vilken säker grund det kristna livet vilar på och hur dessa välsignelser blir en del av vårt liv idag genom den helige Andes verk med och i oss. Keryx nr 2 2011 Framgångsteologi, finns den? del 1 av Ulf Ekman

I min förra artikeln berörde jag kortfattat en del missuppfattningar och vulgärkritik kring det som somliga kallar för »framgångsteologi«, ett uttryck jag inte tycker om eller använder, då det leder tankarna fel. I denna artikel vill jag beröra det som är den egentliga kärnan i trosundervisningen, nämligen Guds uppenbarelse, ingripande och överlåtelse åt människan i Kristus Jesus... Själva centrum i Trosförkunnelsen ligger i den bibliska uppfattningen att Gud för oss människor uppenbarar sig som en förbundsgud... Trosförkunnelsen vill lyfta fram att Gud uppenbarar sig själv och genom sin kärlek ställer han den han är, vad han har och kan göra, till vårt förfogande i Kristus... Trosförkunnelsen vill ropa ut att Gud kan frälsa och hjälpa och trösta, en Gud som också i vår tid faktiskt gör under, även i de mest mörka och till synes omöjliga situationer. Keryx nr 3 2011 Framgångsteologi, finns den? del 2 av Ulf Ekman

Din potential i Gud är större än du ens vågat drömma om. Det här är en bok som lär dig förstå och förlösa Guds möjligheter som redan finns i dig. Du kan blomma ut och nå fram till den fulla potential som Gud har lagt ned i dig. Presentation av boken Din kapacitet i Gud av Ulf Ekman. <http://ws.livetsord.se/bocker/bocker-av-ulf-ekman/din-kapacitet-i-gud.html> 20120114

Boken handlar bland annat om att vi är fruktbarare och skapade för tillväxt. Den berättar också om vad som kan hindra frukt och hur du vinner i livet. En bok för varje kristen! Presentation av boken Skapad för att lyckas av Ulf Ekman. <http://ws.livetsord.se/bocker/bocker-av-ulf-ekman/skapad-for-att-lyckas.html> 20120114

Gud är kreativ och du som hans barn har fått kreativitet nedlagt i dig. Felaktiga tankar hindrar dig att nå målet och Guds plan för ditt liv, men du har fått Kristi sinne. Många har redan inspirerats av denna bok. Läs den du också och tänk kreativt! Presentation av boken Det kreativa sinnet av Ulf Ekman. <http://ws.livetsord.se/bocker/bocker-av-ulf-ekman/det-kreativa-sinnet.html> 20120114

Ulf Ekman förklarar här hur den helige Andes smörjelse kan ta sig uttryck och hur du kan förlösa den i varje situation som du befinner dig i. Samma smörjelse som Jesus hade under sin tid på jorden har också du som troende över ditt liv! Presenta-

tion av boken Smörjelse-manifestationer av den Helige Ande av Ulf Ekman. <http://ws.livetsord.se/bocker/bocker-av-ulf-ekman/smorjelse-manifestationer-av-den-helige-ande.html> 20120114

Kraften i den nya skapelsen har ett budskap som förvandlat många liv. Upptäck din oerhörda potential som troende och vem du är i Gud och vad du kan utföra. Presentation av boken Kraften i den nya skapelsen av Ulf Ekman. <http://ws.livetsord.se/bocker/bocker-av-ulf-ekman/kraften-i-den-nya-skapelsen.html> 20120114

Vi har många gånger en väldigt låg uppfattning om ord. Ord är bara ord, säger vi. Men du är skapad till Guds avbild, och liksom Gud regerar du och skapar genom ord. Gud har lagt en makt i din mun. Hans ord på din tunga i kombination med hjärtats tro får lika stora resultat som när Gud uttalar dem. Presentation av boken Liv och död på din tunga av Ulf Ekman. <http://ws.livetsord.se/bocker/bocker-av-ulf-ekman/liv-och-dod-ar-pa-din-tunga.html> 20120114

Känslan är att det nya och det gamla behålls tillsammans. De nya impulserna finns helt klart, med intryck från andra kristna riktningar. Ganska avgörande för mig är ändå om det gamla ligger kvar eller om det finns någon uppgörelse med Hagins undervisning. Det framkommer punktvisa uppgörelser med vad som uppfattas som en överdrivet uppdelad människosyn eller försoningslära exempelvis, men själva grundinspirationen från Hagin uppfattar jag ligger kvar, klart bejakad.

Hagins lära kan på ett sätt frälsa, om man bortser från mycket och koncentrerar sig på det som är bibliskt, som kanske en del av nåd bevaras till, men för andra leder den bort från Kristus till egenrättfärdighet och gärningslära, och så var det för mig. Jag måste samtidigt erkänna att det fanns en viss förståelse för Kristi försoning och rättfärdiggörelse av nåd, blandat med det andra. Men det som ledde mig bort från den enkla tron på Kristus, och som var en del i Hagins undervisning, det har jag så svårt att tro att det går att blanda med sund förkunnelse utan att det får negativa effekter. Samtidigt, ju större uppblandningen är, desto mer svårtolkad blir situationen.

Livets Ord i slutet av 2011 har kvar en kärna av Hagins undervisning samtidigt som rörelsen tagit intryck från andra håll. Kärnan står i motsats till en förkunnelse om Guds nåd genom tron allena på Kristus allena. Tron på någon annan som är rättfärdig ersätts av tron på dig själv som är rättfärdig. Förtröstan på att Kristi gärningar räcker ersätts av en känsla av att dina egna gärningar inte räcker. Bön till den allsmäktige ersätts av besvärjelse i egen kraft. Tron på Bibelns ord genom den Helige Andes upplysning ersätts av känslor uppenbarelser från andevärlden tolkade genom Hagin och hans efterföljare. Förbön i respektfull tillit till Gud ersätts av andliga manifestationer i egen kraft.

Denna kärna av inspiration från Hagin kan inte förenas med en enkel undervisning om rättfärdiggörelse av nåd genom tro på Kristus, en nåd som kommer utifrån och som tillräknas den ogudaktige, där tron på Kristus räcker för att räknas som rättfärdig inför den allsmäktige. Den ena eller den andra läran måste till slut ge vika. Däremot skulle den lättare kunna integreras med en förkunnelse om ingjuten nåd i människans ande, där människan själv lär sig bli alltmer rättfärdig utifrån den ingjutna nåden i hennes innersta.

Hagins lära, som Livets Ord inte distanserat sig från, är mer ►

► besläktad med den mysticism som odlar den inre människans utveckling genom andliga övningar och annat, än med Romarbrevets förkunnelse om rättfärdiggörelse av tro. Skiljelinen enligt detta sätt att se det, går inte mellan högljudd utåtriktad kristendom och inåtriktad meditativ kristendom. Den går i stället mellan uppfattningen att människans eget inre bär på något gott som kan utvecklas till rättfärdighet och frälsning respektive synen att det som finns även i den kristnes inre inte räcker för utveckling till rättfärdighet och frälsning. Den senare uppfattningen kan bara hoppas på någon utanför sig själv om rättfärdighet och frälsning ska uppnås. Denne någon är Jesus Kristus, som oberoende av den kristnes eget inre tillräknar henne rättfärdighet och ger henne frälsning bara på grund av att hon tror på honom.

Bibeln förnekar inte att det händer något med den kristnes inre. Hon blir en ny skapelse. Det är en form av härlighetsteologi. Tappar den teologin kontakten med människans kvarvarande gamla natur, hennes kvarvarande synd och otillräcklighet, blir hon en självgående gud med egen rättfärdighet utan behov av en Frälsare. Carl Fredrik Wisslöf hävdade att det som balanserar Luthers härlighetsteologi är anfäktelse, dvs kampen med syndamedvetandet, det dåliga samvetet och känslan av att inte duga inför den Rättfärdige. I denna kamp går Luther till sin Frälsare med sin all synd, inbillad eller verklig. Det kristna livet innebär både lag och evangelium, rättfärdighet och skuld samt härlighet och syndamedvetande. Allt detta bär den kristne fram till sin Frälsare i sitt dagliga liv av både och. Den renlärige trosförkunnaren lär sig tänka och deklamera bort sitt syndamedvetande på egen hand, utan att gå till Kristus med det, och får mindre och mindre behov av sin Frälsare.

På senare år har Livets Ord närmast sig och visat uppskattning av evangelikal riktningar, där förkunnelsen om rättfärdiggörelse genom tro hålls högt. Jag hade hoppats att det skulle kunna leda till ett uppvaknande när det gäller Hagins lära. Så har inte skett. I stället för uppgörelse och omvändelse från trosundervisningen, hålls den fortsatt högt. Då evangelikal och romersk katolsk kristendom samtidigt erkänns och bejakas, blir resultatet en integrering av trosundervisningen in i den nya ekumeniken.

Inom svensk trosrörelse finns uppriktiga kristna, varav många förmodligen inte anammat Hagins läror konsekvent. Många goda saker görs genom dessa kristna. Här och där kan det finnas skäl till samverkan, exempelvis när det gäller frågor som religionsfrihet, etik, utbildning osv. Som evangelikal är det då bra att vara medveten om att det i grunden finns olika syn på vad evangelium innebär. Vid samverkan kring förkunnelsen av evangelium kommer den främmande läran att tränga ut eller integreras in i evangelium om rättfärdiggörelse genom tro.

Jag har erfarenhet av att evangelikaler kunnat hantera samverkan med andra kristna där olika former av trosförkunnare ingått. Kyrkan i Etiopien har en sådan erfarenhet, med de för- och nackdelar det innebär. Men också där är det av stor vikt att vara klar i förkunnelsen av evangelium och i avgränsningen mot det som hotar evangelium. Väckelserna från tredje världen når också vårt land. Även här måste vi sälla med Bibelns evangelium som filter.

Viktor Södergren ville på sin tid samordna olika influenser i

svensk kristenhet till det som han tyckte bäst gagnade förkunnelsen av evangelium. Han ville då integrera det bästa från de olika väckelserörelserna tillsammans med en stabil grund i form av det lutherskt-schartauanska arvet. Lite av den visionen kanske västkusten upplevde under Bo Giertz tid som biskop. När Södergren och Giertz tog intryck av andra rörelser, lämnade de inte sitt fokus på evangelium. Om något liknande ska göras i vår tid, krävs Södergrens och Giertz öppenhet och samtidig klarhet när det gäller förkunnelsen av evangelium och dess avgränsning mot främmande läror.

Joint Symposium of Westfield House and the
North European Luther Academy (NELA)
**"Built on the Foundation
of the Apostles and Prophets"**
– *Sola Scriptura in Context*

Westfield House, Cambridge

15-18 August 2012

1. *Was ist das? The Nature and Basis of Biblical Hermeneutics*

Dr. Jeffrey Kloha, Concordia Seminary, St. Louis
Resp: Drs. Boris Gunjevič, Croatia

2. *The Word Was God: Inerrancy or Christology?*

Dr. David P. Scaer, Concordia Theological Seminary, Fort Wayne

Resp: Dr. Gottfried Martens, St.

Mariengemeinde, Berlin, Germany

3. *Quia - Quatenus - Scripture and Confession*

Dr. Armin Wenz, St. Johannes-Gemeinde, Oberursel, Germany

Resp: Dr. Joseph Randrianasolo, Lutheran Graduate School of Theology, Fianarantsoa, Madagascar

4. *God has spoken through the prophets . and by the Son: Word of God in Islam and Christianity*

Dr. Adam S. Francisco, Concordia University California

Resp: Dr. Martti Vaahoranta, Finland

5. *Letter or Spirit? Modern Enthusiasms*

Dr. Anssi Simojoki, Finland

Resp: Dr. Naomichi Masaki, Concordia Theological Seminary, Fort Wayne

6. *Intellectus quaerens fidem: Word, Faith and the Academy*

Dr. Darius Petkunas, Lithuania

Resp: Dr. Daniel Johansson,

Församlingsfakulteten, Gothenburg, Sweden

E-mail: symposium@westfieldhouse.org.uk

Anssi Simojoki

president of NELA

Den feministiska agendan – en fråga om delaktighet eller kamp...?

Av B V Henry

Artikelförfattaren är missionär och författare

Det är nästan som att gå på ett minfält att ta upp ett så kontroversiellt ämne då det råder sådan spänning och polarisering mellan könen som i vår tid. Ändå måste göras – utifrån erfarenhet och i ljuset av Skriften. Värt att notera är att symptomen på upplösningen av de två heliga och gudomliga institutionerna familj och kyrka kan spåras till ett avvisande eller en felaktig tillämpning av Guds ord, i det att Ordet kan bli och har blivit förminskat eller missbrukat.

Simone de Beauvoir: en motsägelsefull existens

I samband med 25-årsminnet av dödsdagen för en av pe-larna och ikonerna i den tidiga moderna feminist-rörelsen, Simone de Beauvoir, skulle jag vilja reflektera något över hennes genomsyrande influens och viktiga bidrag. Hon utgör en förtrupp i befrielsen från manlig dominans, men samtidigt misslyckades hon paradoxalt nog i den komplexa relationen med den franske landsmannen och existentialisten Jean-Paul Sartre. Som den legendariska duo de var, ligger de begravda i samma grav på Montparnassekyrkogården i Paris. Men det hon sökte efter i utsvävande frihet; en inre känsla av fullhet och kärlek kombinerat med sin tunga litterära produktion, visade sig i slutet av hennes liv (1986) vara en utopi. Men inte desto mindre en utopi som fortfarande lockar hennes beundrare och efterföljare. I all hedervärd strävan bland kvinnor efter jämlikhet och värdighet, mot manlig diskriminering och förtryck, finns också en tendens till och strävan efter överlägsenhet över varandra; d v s mer av fientlig tävlan än respektfullt deltagande och samspel.

Simone de Beauvoir föddes 9 januari 1908 i en lägenhet ovanför det berömda Café de la Rotonde i Montparnasse, och hon är i mycket ett resultat av sin omgivning och de omständigheter som formade hennes liv och karriär. Hon hade en svår barndoms- och tonårstid i en sofistikerad romersk-katolsk familj som ruinerats genom bankrutt och hennes fars upprepade otrohet i äktenskapet. Detta ledde henne till att skriva med bitterhet om dessa år. I skolan och studierna fann hon tillflykt och tröst från skammen och provningarna under

denna tid trots alla sociala hinder och religiösa restriktioner mot kvinnlig utbildning och utveckling. Trots dessa klättrade hon mot många odds i akademisk rang genom sin brådmogna intelligens för att slutligen vid 21 års ålder få sitt diplom vid Sorbonne-universitetet (1929), där hon mötte en annan student i filosofi, den 24-årige Jean-Paul Sartre.

Född 21 juni 1905 var han avkomling till en protestantisk medelklassfamilj och kusin till den berömda Dr Albert Schweitzer, men sitt kristna arv avvisade han tidigt och häcklade det i boken *Djävulen och den gode Guden*, 1951. Deras förhållande som kärlekspar och kompanjoner var på både gott och ont, vilket hennes självbiografiska skrifter och nyckelromaner, t ex *Den inbjudna*, avslöjar. Denna briljanta författare och viljestarka kvinna blev Sartres slav nästan från och med deras första möte och förblev så hela hennes vuxna liv tills han dog 1980. Simone de Beauvoir var som förhådd av hans personlighet och popularitet när hon fick komma in i hans elitistiska cirkel av kändisar, men inte desto mindre avböjde hon hans tre tidiga erbjudanden om äktenskap eftersom hon ville vara "obunden". De levde i den febriga intellektuella enklaven Saint Germain-des-Près där de för den nya generationen blev en sorts orakel med vänsterorienterad politik och engagemang. Sartre tillägnade sitt näst viktigaste filosofiska verk, "Critique de la raison dialectique" (1960), åt henne och 1964 överraskade han hela den litterära världen, i enlighet med sitt resonemang om absurditet, genom att vägra ta emot Nobelpriset i litteratur!

Sartre höll Simone de Beauvoir, liksom alla sina övriga "erövringar", i periferin snarare än i centrum av sitt liv, ett tvevelaktigt arrangemang som han själv hade åstadkommit. Men bland alla hans älskarinnor är Simone de Beauvoir paradoxalt nog den som förblir, om än löst, knuten till honom och hans verk ända till slutet. "I litteraturens annaler finns få värre fall av hur en man utnyttjar en kvinna. Detta var än mer uppseendeväckande eftersom Simone de Beauvoir var feminist hela sitt liv." (Paul Johnson, *Intellectuals*, 1998. s 235)

► Det andra könet: ett feministiskt landmärke

När Simone de Beauvoir tvingades lämna sin plats som lärare i Frankrike på grund av en moralisk skandal, blev hon en renommerad författare. 1949, vid 39 års ålder, producerade hon i två volymer på nästan 1000 sidor det första moderna manifestet om feminismen, *Le Deuxième sexe* (Det andra könet), med dess inledande ord: "Man föds inte till kvinna, man blir en". Detta var själva centrum i protesten mot kvinnans position. Den första volymen behandlar "fakta och myter" kring kvinnorna. Den andra om "det levda experimentet", det sista kapitlet har titeln: "Den oberoende kvinnan". Strax efter publiceringen av några utdrag ur hennes verk i Sartres nya tidskrift "Les Temps Modernes", blev några män rasande och Albert Camus (1913-1960), ännu vän med författaren och utgivaren, såg något vanhedrande i hennes tes. Så, när hennes idéer nu fanns i tryck, fick hon både anhängare och motståndare; några fängslade, andra uppretade! Hon berättade i "La Force des choses" (1963) hur projektet föddes under en konversation med Sartre i juli 1946, och tre år senare var hennes bok färdig. På en vecka såldes 20 000 exemplar av hennes första volym. Innovativ och provocerande vid den tiden, då den berörde tabun som till exempel lesbianism, formades verkets succé! Och med tiden blev den en bästsäljare världen över, vilken inte ens under 2000-talet har mist sin aktualitet, då den tidlösa frågan kvarstår: Hur ska kvinnan tänka kring sin frihet?

Simone de Beauvoir var föregångaren i den feministiska rörelsen och anses som dess tidiga mästare. Men i sitt eget liv svek hon allt som den stod för. Sartre, som arketyper för manlig chauvinism, hade ett sådant grepp över henne som är svårt att förklara då han hade upprepade "kärleks-affärer" och en livsfilosofi som tillät Simone att göra sina egna fria sexuella försök med andra män, som till exempel den amerikanske författaren Nelson Algren. Det finns knappast anledning att anklaga henne för kvinnofiendlighet i alla hennes upprop för kvinnors rättigheter, vilket karaktäriserar en del samtida och till och med mer radikala och uttalade feminister. Hon var Sartres äskarinna under stor del av 1930-talet till början av 40-talet, då de ändå fortsatte att vara bundna till varandra med intellektuella band och kreativitet, trots att han bedrev otillåtna relationer med ett flertal rivaliserande partners, vissa av dem till och med Simone de Beauvoirs unga studenter i ett subtilt och bisarrt medgivande – men inte utan harm och vrede, aggressivt speglat i vissa av hennes romaner, och uttryckt i hennes sista minnen av honom i "La cérémonie des adieux" (1981) (Avsked: Farväl till Sartre). "Le Monde", tryckt 2011, är en 122-sidig beskrivning av hennes liv och verk under titeln: "Une femme libre" (En fri kvinna) vilken nästan är ironiskt när man betraktar hennes livshistoria!

Ett odiskutabelt paradigmskifte – på gott eller ont...?

Det råder ingen tvekan om att kvinnorna i västvärlden historiskt sett inte har behandlats väl och uppskattats, utan tvärtom har förnedrats (som i pornografin), misshandlats och utnyttjats. Det fanns ett behov av att förbättra deras förutsättningar genom att våga använda deras intelligens och kompetens, så som många visat sig ha inom kulturella, vetenskapliga och sociala områden. En kvinnlig underordning som innebär underlägsenhet i förhållande till män, medför med säkerhet dålig självkänsla och en del av de starka motreaktionerna från feministrörelsen är på så sätt förståeliga. Tack vare sådana modiga kvinnor som kämpade för nödvändiga sociala reformer hjälptes kvinnorna till att få respekt i sina hem och of-

fentliga liv. Även om deras rättigheter är välkomna och erkända på vägen till frihet, har det olyckligtvis skett en skadlig omdefinition av normer som måste ifrågasättas och analyseras grundligt.

Simone de Beauvoirs krav, som också har debatterats av en ny generation av både sekulära och kristna feminister har vunnit anseende i alla delar av samhället – trots att hon numera något har falnat på den centrala scenen. Feminismen har utvecklats särskilt sedan 1960-talet genom sina nya uttrycks sätt i ännu mer gälla och vulgära yttringar och en mer uttalad sexistisk framställning utmärkt genom individualism och oberoende, vilket ödelägger innerliga relationer och underminerar den traditionella sammanhållningen i familjen. I all den frihet som söks har i många fall ensamhet och olycklighet blivit resultatet för både män och kvinnor som finner tillfällig tröst i en konstgjord värld av underhållning och andra former av verklighetsflykt.

I och med postmodernismens paradigmskifte i vilket konventionella normer och värderingar sedan länge har bytts ut, har andra akuta problem uppstått med traumatiska psykologiska skador som följd. När pendeln har svängt, handlar det inte längre om att känna igen distinkta kön, som Simone de Beauvoir, i sin kvinnliga klädstil med elegant enkelhet, fortfarande vidhöll och sade att det för en kvinna var att förneka sin mänsklighet om hon gjorde avkall på sin feminism. Nej, i vår tids mode och uppförande förnekas skillnaderna (t ex i det androgyna konceptet) till en total förvirring för våra barn och tonåringar som nu kämpar med sin sexuella identitet, sina roller och sin plats i en föränderlig värld. (Även teologistudiet har påverkats av denna ström så som framkommer i kapitel 6 i Professor Peter Beyerhaus bok "Mission and Apologetics" (Mission och apologetik, VTR Publications 2005)).

Äktenskap och moderskap, såväl som förmyndarmentalitet, ansågs av Simone de Beauvoir som en fälla för kvinnor och på så sätt går hennes tankar rakt motsatt mot en stabil samhällsordning och fortplantning. För henne banade kvinnans totala kontroll över sin kropp väg för den sexuella revolutionen på 1960-talet och det åtföljande samboskapet, de legaliserade aborterna som en laglig rättighet och fortsatt moralisk nedgång och perversion i och med samkönade partnerskap med rätt att adoptera barn.

Den feministiska rörelsen måste värderas utifrån dess konsekvenser för familjen och samhället, samt genom hur den har impregnerat delar av Guds kyrka med kaos och förvirring. Som en påminnelse kan vi läsa i Bibeln att domartiden var en av de mörkaste i Israels historia och att det delvis kan spåras till prästerskapets misstag och dekadens, och därmed lämnades hela folket åt det de själva ansåg var rätt (Dom 17:6; 21:25). Och angående upplösningen av nationen pekade profeten Jesaja ut några egenskaper som är väldigt lika vår tids: "Mitt folks förtryckare är barn, och kvinnor härskar över det. O, mitt folk, dina ledare för dig vilse och fördärvar den väg du skulle gå" (Jes 3:12). Att männen påtagligt har abdikerat från sina gudagivna positioner och funktioner, har outtalat lett en del kvinnor till att ersätta dem. Denna allvarliga och tydliga värdering kan bara leda oss till att ännu en gång överväga vad Bibeln har att säga.

Vad lär egentligen Bibeln

– om jämställdhet mellan könen?

Det står klart, att ända från Bibelns första kapitel (1 Mos 1:26-28), bekräftas den grundläggande jämlikheten mellan könen. Den ursprungliga sexuella likheten förstördes emel-

lertid genom syndafallet. En del av Guds dom över våra olydiga förfäder var hans ord till kvinnan: ”Till din man skall din lust vara, och han skall råda över dig.” (1 Mos 3:16) På så sätt skulle könen få uppleva ett mått av främlingskap inför varandra. Istället för jämlikheten mellan varandra, skulle den ene komma att råda över den andra. Trots att (enligt aposteln Paulus) sexuell komplementaritet från begynnelsen innefattade ett viss maskulint ”huvudskap”, var det aldrig menat att vara tyranniskt eller förtryckande. Mannens dominans över kvinnan beror på fallet, inte på skapelsen.

I Gamla Testamentet var mannen visserligen patriark och regent i sin klan. Men trots det var inte de kvinnliga familjemedlemmarna ringaktade eller illa behandlade.¹ De var ansedda som en integrerad del av förbundsgemenskapen, så att ”män, kvinnor och barn” tillsammans var samlade för att lyssna till de offentliga läsningarna av Torahn (Lagen) och att gemensamt delta i tillbedjan (5 Mos 31:12). Äktenskapet hölls i stor ära, utformat enligt HERRENS förbundskärlek till Israel, den sexuella kärlekens skönhet hyllades (så som i Höga Visan), en god hustrus kapacitet prisades (Ords 31:10-31), gudfruktiga och företagsamma kvinnor som Hanna, Abigail, Noomi, Rut och Ester framhölls för beundran och återkommande trycktes det på att änkor måste tas om hand. Men ändå såg profeterna fram emot det Nya Förbundets tid då den ursprungliga jämlikheten mellan könen skulle bli återställd. I och med det utlovade utgjutandet av den Helige Ande över allt kött, skulle ingen bli diskvalificerad på grund av kön. Att Paulus hade insett detta är uppenbart i hans programförklaring om den kristna friheten: ”Här är inte jude eller grek, slav eller fri, man och kvinna. Alla är ni ett i Kristus Jesus.” (Gal 3:28) Paulus menar inte att vi förlorar våra fysiska och kulturella skillnader, det betyder snarare att när vi står inför Gud, eftersom vi är ”i Kristus” och åtnjuter gemenskap med honom, är rasmässiga, sociala och sexuella skillnader ovidkommande. Jämlikhet mellan könen, etablerad genom skapelsen men skadad genom fallet, återställdes genom återlösningen i Kristus, med andra ord, i den nya gemenskapen med Jesus delar vi inte bara Guds likhet, utan är också jämlika arvingar till Hans nåd (1 Pet 3:7).²

1 I kontrast till Islams undervisning i Surah 4 i Koranen, med titeln ”Kvinnor”: Män har auktoritet över kvinnor eftersom Allah har gjort den ene överlägsen den andra... När det gäller dem från vilka du fruktar olydnad, förmana dem och skicka dem till skilda sängar och slå dem...” Koranen, översatt av N J Da-wood, Penguin, 1956, ss 360f.

2 Detta gäller inom äktenskapet och för att undanröja förvirring bland många kristna, anser jag att detta absolut förblir inom de bibliska gränserna och Guds fullkomliga vilja (Matt 19:4-6). Äktenskapet är en laglig institution (Heb 13:4) innan det blir en sexualakt, som det illustreras i Ruts bok. Äktenskap är nära relaterat till det hebreiska ordet *berith* och den grekiska motsvarigheten *diathēkē* (förbund), vilket är tydligt i Malaki 2:14, där en hustru bokstavigt beskrivs som en maka man ingått förbund med. Nu var äktenskapet aldrig menat för någondera parten som ett försök, utan som en helig union som skulle bestå (Mal 2:16; 1 Kor 7:39) med ömsesidiga trohetslöften till varandra och till Gud. För ensamstående bör det stå klart att oskulden inte är något man ska förlora, utan behålla för att ge på bröllopsnatten. Vidare är det att vara ”helig” aldrig ett val, utan en befallning till

– om könen komplementaritet?

Även om män och kvinnor är jämlika, är de inte likadana. Jämlikhet och identitet ska inte blandas ihop. Vi är olika varandra och vi kompletterar varandra i de särskilda egenskaper vi har. Lika värde innebär inte att vi har samma roller. Det är utan tvivel genom en avsiktlig Guds försyn som vi har fått två särskilda skapelseberättelser, 1 Mos 2:18-22 fyller ut och berikar 1 Mos 1. Det som uppenbaras i den andra skapelseberättelsen är, att även om Gud skapade mannen och kvinnan jämlika, gjorde han dem också olika. För i 1 Mos 1 är manlighet och kvinnlighet relaterade till Guds avbild, medan de i 1 Mos 2 relaterar till varandra, Eva tas ut från Adam och förs till honom. 1 Mos 1 deklarerar könen jämlikhet, 1 Mos 2 tydliggör att ”jämlik” inte betyder ”identisk” utan ”komplementär”. Det är förhållandet ”jämlik men olik” som många har svårt att bibehålla. Men de är inte oförenliga begrepp utan tillhör varandra som livsviktiga aspekter av den bibliska uppenbarelsen. Därför att de har skapats av Gud med samma värdighet, måste de respektera, älska, tjäna och inte förakta varandra. Eftersom de har skapats som komplement till varandra, måste mannen och kvinnan erkänna sina skillnader och inte försöka eliminera dem eller tillskansa sig varandras särdrag.

Till de bibliska begreppen sexuell jämlikhet och komplementaritet lägger Paulus till tanken på maskulint ”huvudskap”. Han skriver både att ”en man är sin hustrus huvud” (Ef 5:23) och mer generellt att ”Kristus är varje mans huvud, att mannen är kvinnans huvud och att Gud är Kristi huvud” (1 Kor 11:3).

– om könen plikt att ta ansvar i familjen och den kristna församlingen

Aposteln Paulus grundade sin undervisning om mannen som huvud på den bibliska läran om skapelsen. Han drar läsarens uppmärksamhet till *ordningsföljden* i skapelsen (”Adam skapades först och sedan Eva”, 1 Tim 2:13), *sättet* de skapades på (”mannen kommer inte från kvinnan utan kvinnan från mannen (1 Kor 11:8) och *avsikten* med skapelsen (”mannen skapades inte för kvinnans skull utan kvinnan för mannens skull”, 11:9). Därför, enligt Skriften, även om mannen föds av en kvinna och könen är inbördes beroende av varandra (11:11f), skapades kvinnan *efter* mannen, *utifrån* mannen och *för* mannen. Det är avgörande att notera att Paulus tre argument hämtas från 1 Mos 2, inte kapitel 3. Det vill säga att de grundas på skapelsen, inte på fallet och återspeglar fakta i skapelsen av människan, de påverkas inte av skiftande kulturella uppfattningar. Det skapelsen har ställt fast, kan ingen kultur förstöra. Med tillämpning i Kyrkan uttrycks detta i Paulus ut-sagor i 1 Kor 14:34f och 1 Tim 2:12 vilka, även om de inte ignoreras, ofta tolkas på olika sätt i fråga om hur de ska följas rent praktiskt. I Efesierbrevet med dess tema om Kyrkan som Kristi kropp, ser ”huvudskap” ut att klart innefatta någon sorts ”auktoritet” till vilken ”underordning” är lämplig (1:22). Men inte utan ansvarstagande (5:22-33). Därför är själva essensen i Kristi huvudskap över Kyrkan Hans utgivande kärlek till henne. Och när mannen följer Hans exempel, är därför hans huvudskap över sin hustru mer ett huvudskap som handlar omvårdnad än om kontroll, mer om ansvarstagande än auktoritet. Hans bekymmer är inte att krossa henne, utan att frigöra henne. Med risk för att orsaka anstöt, tror jag att det är nödvändigt för oss att beakta Petrus beskrivning av kvinnan som det ”svagare kärlet”, inte som något att förakta utan att

alla sanna efterföljare till Kristus (1 Pet 1:15; 1 Tess 4:3-5, 7)

➤ ära (1 Pet 3:7). Jag kan inte se att det är nedvärderande för kvinnan att säga att manligt "huvudskap" är det gudagivna sätt genom vilket hennes kvinnlighet respekteras, skyddas och fås att blomma ut.

Med allt detta sagt, är det sant, att i verkligheten är båda könen svaga, bräckliga, sårbara och därför beroende av varandra. Om kvinnor behöver män, behöver också män kvinnor. "Det är inte gott för mannen att vara ensam", sade ju Gud (1 Mos 2:18). "Utan kvinnan, inte nödvändigtvis som hustru, men säkerligen som kompanjon och hjälpare, är mannen inget annat än ett dåligt exempel på en mänsklig varelse. Så vi behöver varandra. Men eftersom män och kvinnor är olika, måste också sätten vi behöver varandra på, vara olika. För att sammanfatta: 'huvudskap' är den bibliska termen för att beskriva ett viktigt sätt på vilket kvinnor behöver män och män kan betjäna kvinnor. Det är inte avsett för att förtrycka dem utan för att stödja dem, och för att se till att de är – och ännu mer ska bli – sina sanna jag." (John Stott, *Issues facing Christians today*. 1990, s 273)

"Jämlikhet" och "partnerskap" mellan könen är sunda begrepp. Men inte om de pressas in i ett förnekande av ett manligt huvudskap av beskyddande omvårdnad. Det är helt säkert ett förvrängt huvudskap uttryckt genom dominans som har övertygat kvinnor om att de inte kan finna sig själva på det sättet. Endast det bibliska idealet för huvudskap, det som älskar självutgivande, kan kallas Kristus-lik och övertyga kvinnorna om att det kommer att underlätta snarare än hindra deras sanna identitet att komma fram.

Sunda kristna familjer och hem medför friska kristna församlingar eftersom de är relaterade till varandra (1 Tim 3:1, 1 Kor 14:40, 1 Pet 5:16, Heb 13:17). Det är särskilt viktigt för Kyrkan – som Kristi vittnesbörd till den synliga och osynliga världen (Ef 3:8-10) – att genom yttre tecken (1 Kor 11:2) demonstrera återställandet av en gudomlig ordning gentemot änglars och människors uppror (2 Pet 2:4, Judas 6). Dessa sanningar och krav går utöver kulturer och är universella och tidlösa på samma sätt som att när en lärosats presenterades för en lokalförsamling, så var den giltig för alla. Eftersom en del lever i auktoritets-underkastelse-syndromet, är de benägna att från början förkasta det Skriften lär och i stället välja pragmatism/relativism för överlevnadens eller "förnyelsens" skull, vilket ges företräde framför en ödmjuk lydnad till Guds ord och den heliga Skrifts uppmaningar (Upp 2:7, 11, 17, 29; 3:6, 13, 22).

Kristna som vill tänka och handla bibliskt kommer att reagera mot kvinnor som vill anta ledarskap i kyrkan, men inte på så sätt att dessa inte ska få *någon* uppgift i det kristna tjänandet, utan på så sätt att en grundläggande ordning måste upprätthållas även i utövandet av de karismatiska gåvorna (1 Kor 11:5). Principen med manligt huvudskap (i ett ledarskap/äldsteråd med flera medlemmar snarare än bara en, i lokalförsamlingen) är uppenbarad och enligt skapelseordningen och därför en universell och permanent sanning som därför måste bli publikt och synligt uttryckt. Vår kristna strävan, mitt i och gentemot den pågående sekularismen, är att bära vittnesbörd om de två bibliska principerna med jämlikhet mellan könen och manligt huvudskap, i kyrkan såväl som i hemmet, samtidigt som en debatt pågår om hur detta på bästa och mest passande sätt kan utformas trots skilda uppfattningar. Som dr J I Packer skrev: "Det är viktigt, att det inte läggs på kvinnor restriktioner som Skriften inte lägger på, inte blandas ihop med de helt väsensskilda målen att minimera skillnaderna mellan könen som de är skapade och att förminska mannens

omistliga ansvar i relationen man-kvinna." (Women, Authority and the Bible, 1986. s 299) De kristna dogmerna om skapelse och återlösning säger oss att Gud vill att Hans begåvade folk ska bli fullkomnat och inte frustrerat, och att Hans Kyrka ska bli berikad genom deras tjänstgöring.

Skillnaderna i ansvarsområden handlar inte om marginalisering eller vanärande utan om ödmjuk och kärleksfull underordning under det vi förstår och accepterar som Guds fullkomliga vilja (Heb 12:28b). Med allt detta sagt, slutar jag med att ge Paulus ord till Timoteus till alla mina läsare: "Förstå rätt vad jag säger. Herren skall ge dig insikt i allt." (2 Tim 2:7)

Översättning: Stefan Nyholm

Distributionen av Kyrkliga Förbundets bokförlags böcker sker numera genom Din Bok i Göteborg.

Välkommen att beställa våra böcker:

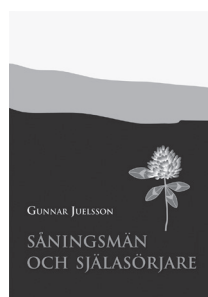
e-post: info@din-bok.se

tel: 031-13 63 50

fax: 031-774 17 14

www.din-bok.se

Frakt tillkommer på priserna.

Såningsmän och själasörjare

Gunnar Juellson

I såningsmän och själasörjare tecknas tio olika "porträtt" av präster och förkunnare som blev till stor välsignelse i sin samtid men också in i vår tid inte minst genom sina skrifter.

Pris: 120 kr

Genom evangeliets kraft

Mikkel Vigilius

Kallelsen till mission och evangelisation är alltid densamma. Men hur ska den förverkligas i vår tid? Vilka arbetsmetoder ska vi använda? Hur långt kan vi gå för att anpassa oss till vår samtid? Vad ska vi predika om och hur ska gudstjänster och samlingar utformas?

Dessa och många andra ämnen behandlas i denna högaktuella bok om evangelisation – genom evangeliets kraft!

Pris: 175 kr